

Maahanmuuttajien työllisyys ja työllistymisen edistäminen

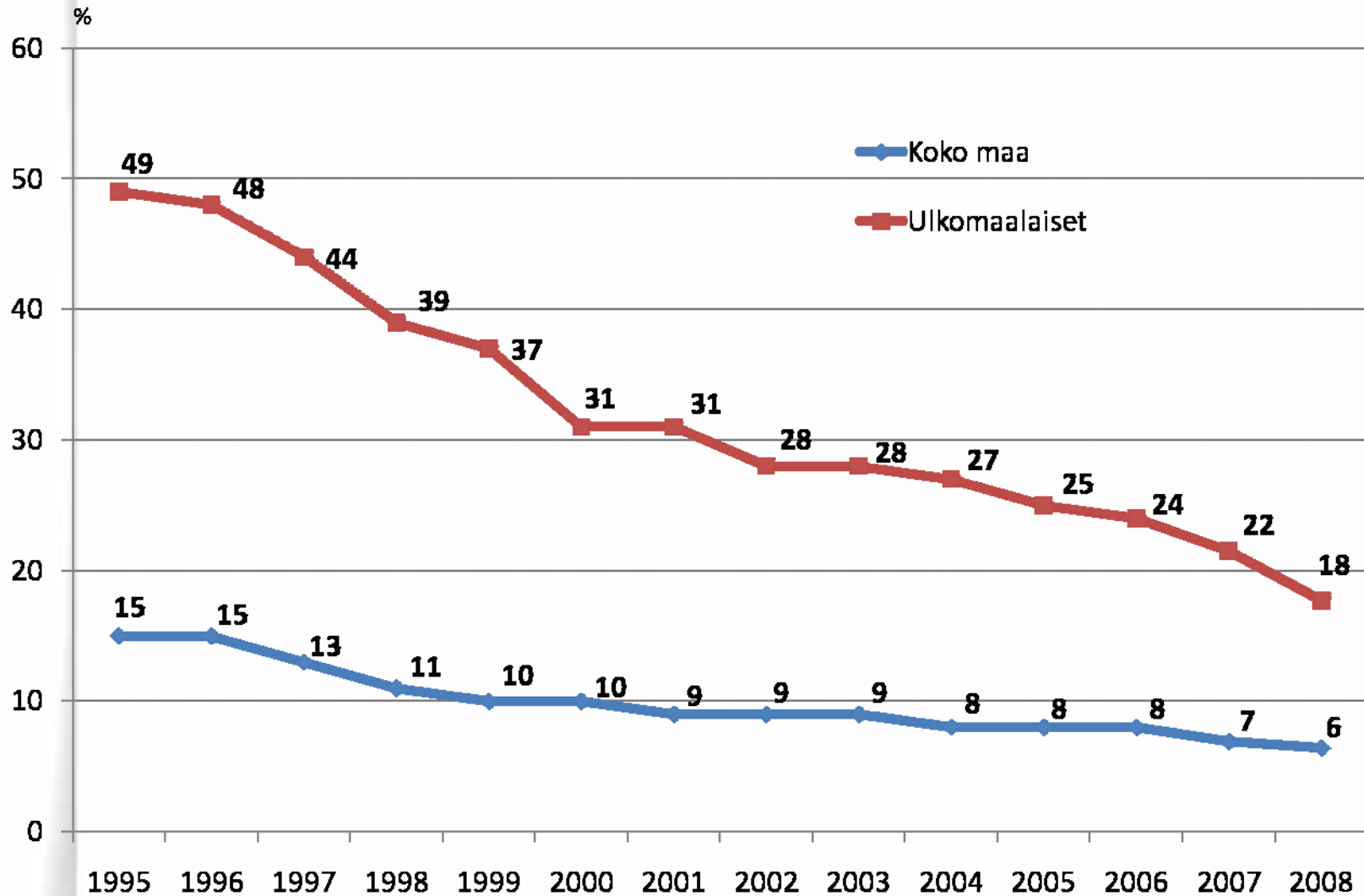
Ahti Ruoppila
Aluejohtaja
SAK
ahti.ruoppila@sak.fi

Työvalmennussäätiö Tekevä ja Jyväskylän Hoivapalveluyhdistys ry

Maahanmuuttajat työmarkkinoilla

- Maahanmuuttajat Euroopassa
- Maahanmuuttajat Suomessa
  - EU-kansalaiset
    - Vapaa liikkuvuus, rekisteröinti, kun maassa yli 3 kk
    - kolmansista maista tulevat
  - Peruste Suomeen muuttoon
    - Pakolaisuus (kiintiöpakolaiset + turvapaikanhakijat) + perheen yhdistäminen
    - Nk. paluumuuttajat (inkeriläiset, Ruotsista palaavat, muista maista
    - Perhesyyt
    - Työhön tulevat
      - Väliaikaiseen työhön, nk. keikkatyöntekijät (eivät maahanmuuttajia) – ei tarkkoja lukuja, ongelmana tilastoinnin puute, lainsäädäntö ja etenkin valvonta puutteellista: arviolta 30 000 henkeä vuodessa (2007, 2008)
      - Suomeen pysyvästi muuttavat ulkomaalaiset (työperusteinen/-peräinen tai työvoiman maahanmuutto (vain noin 10 % maahan muuttavista!)
- Maahanmuuttajat Suomen työmarkkinoilla
  - Määrä
  - Ammatit
  - Vastaako työ koulutusta?
  - Työllisyystilanne
  - Järjestäytyminen

Ulkomaalaisten ja koko väestön työttömyysasteet 1995 - 2008

Suomen asukasluku 1.1.2009

5 326 314 (miehiä 2 611 653, naisia 2 714 661)

Ulkomaiden kansalaisia tästä

143 256 (miehiä 75059, naisia 68197)

Jyväskylä

128028 asukasta

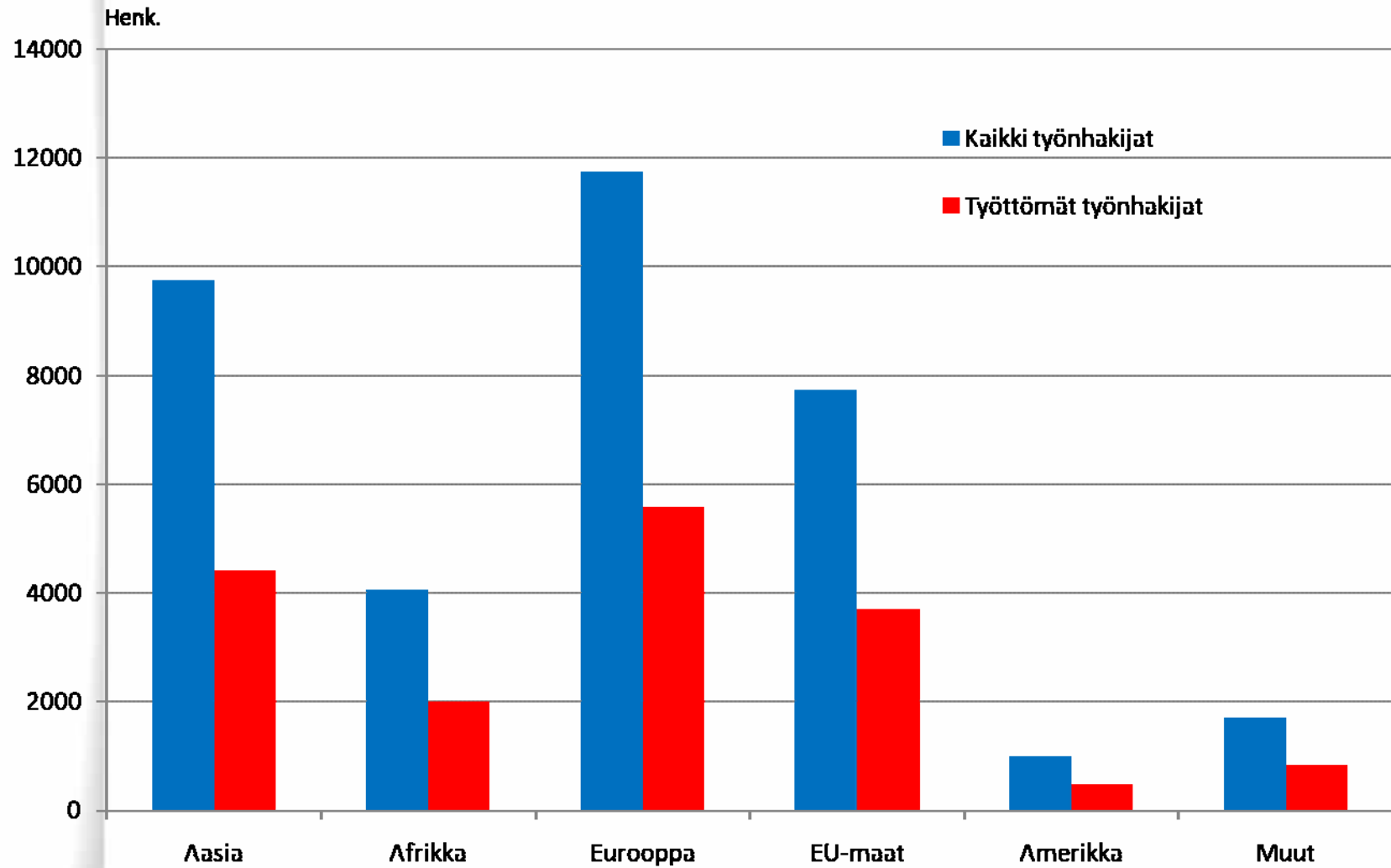
Ulkomaiden kansalaisia

2876 (miehiä 1463, naisia 1423)

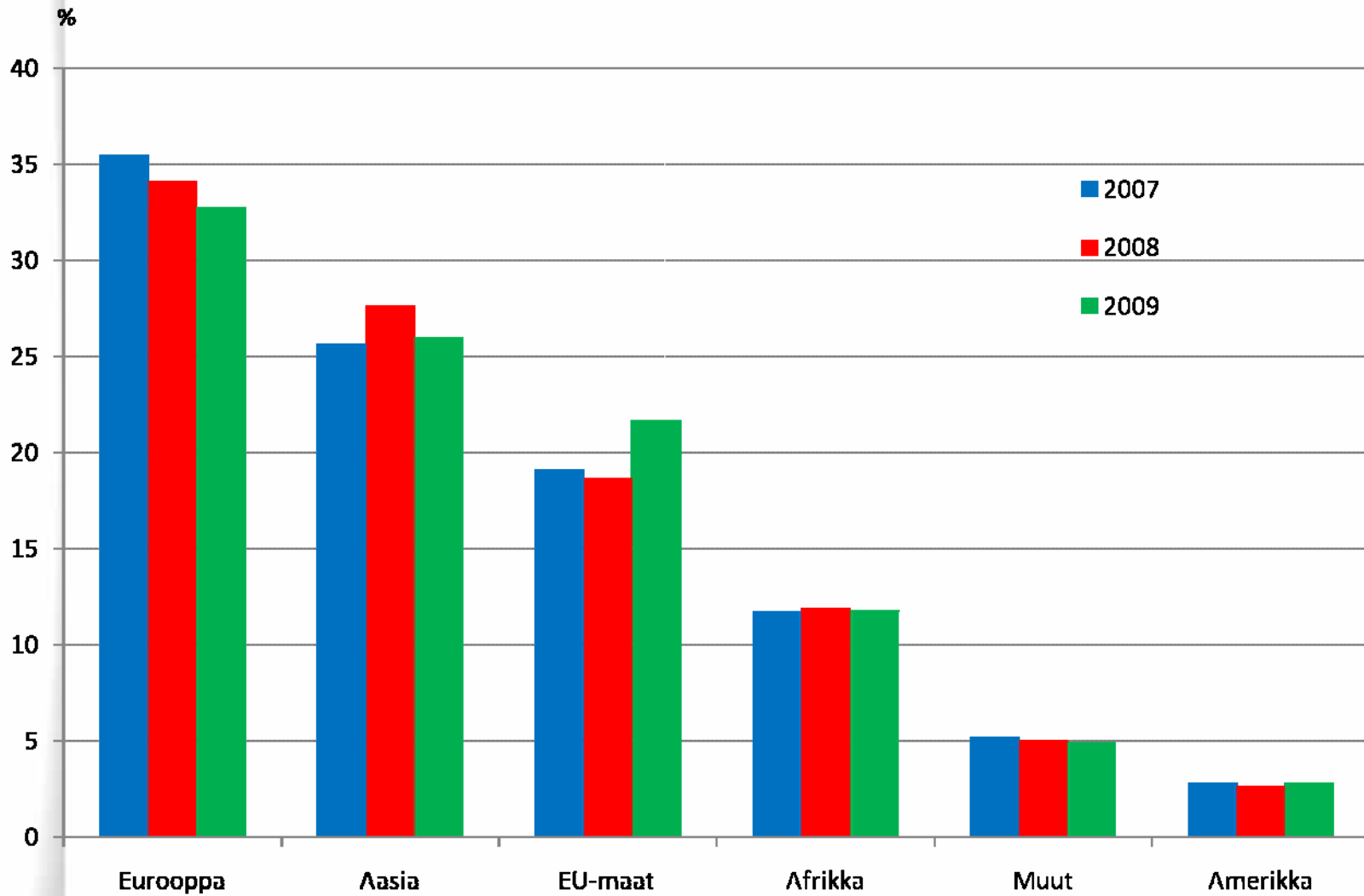
Ulkomaisten kansalaiset toimenpiteet vertailu huhtikuu 2007 - 2009

	2009	2008	2007
Työhön yleisille työmarkkinoille	925	935	961
Sijoitettu toimenpiteillä	878	900	972
Aloittanut työvoimakoulutuksen	993	825	1061
Aloittanut muun koulutuksen	55	42	37
Siirtynyt työvoiman ulkopuolelle	527	495	532
Muu syy tai ei tietoa	2058	1839	1499
Työnhakijat yhteensä	5436	5036	5062

Ulkomaalaiset työnhakijat 4/2009

Työttömien työnhakijoiden osuudet 4/2007 - 4/2009

Selvityksiä

- Sisäministeriön selvitys Maahanmuuttajien työllistyminen ja kannustinloukut, SM:n julkaisu 2/2009, nk. Arajärven paperi
  - Ehdotukset
    - Vahvistaa maahanmuuttajien yhteiskuntaan ja työhön sitoutumista
    - Tarkastellaan toimeentuloa erit. kannustinloukkujen kannalta
    - Kootaan työllistymisprosessi yhdeksi kokonaisuudeksi
    - Suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin perustiedot
    - Suomen tai ruotsin opetus
    - Työelämän edellyttämän pätevyyden saavuttamien
    - Työllistyminen

Suhtautuminen työperusteiseen/työvoiman maahanmuuttoon: Työnantajat

- Virallinen työnantajajärjestöjen suhtautuminen
  - Suomi tarvitsee maahanmuuttajia
- Suomessa asuvat maahanmuuttajat, korkea työttömyys, miksi?
  - Asenteet ?
- rekrytointi työpaikkoihin ulkomailta
  - yritykset palkkaavat suoraan
  - vuokratyövoima (työvoimaa värväävät yritykset)
- Rekrytointitilanne
  - Suomen/ruotsin kielen täydellinen taito
  - Vierasperäinen nimi ongelma / anonyymi työnhaku?
  - Kelpaako koulutus? Ulkomailla hankittu koulutus ei kelpaa

Suhtautuminen työperusteiseen/työvoiman maahanmuuttoon: Ay-liike

- Kansainvälinen ay-liike (EAY): ay-liikkeen tehtävä on auttaa heikommassa asemassa olevia – siis myös maahanmuuttajia – ei useinkaan jäseniä
- SAK: Samasta työstä samat työehdot
- SAK ja sen jäsenliitot aktiivisia, luentoja maahanmuuttajien koulutuksissa ja erilaisilla kursseilla
- Asennekampanja ”Ulkomaalaiset työntekijät tervetulleita” vuonna 2006-2007
  - Mukana SAK, STTK, Akava, EK, kuntatyönantajat, kirkko
  - Seminaareja seitsemässä kaupungissa

SAK ja maahanmuuttajat

- Työ on paras kotouttaja, ay-liike auttaa työpaikalla olevia maahanmuuttajia kotoutumaan ja sopeutumaan
- Monikulttuurisuusryhmä vuodesta 2002
  - Maahanmuuttajafoorumi liittojen jäsenille kerran vuodessa (edustajakokouspäätös)
- Vuodesta 2003 selvityksiä maahanmuuttajajäsenten määrästä
  - V. 2003 n. 10.000 maahanmuuttajajäsentä
  - V. 2008 n. 13.500 maahanmuuttajajäsentä, eli runsas prosentti jäsenmäärästä

SAK:n maahanmuuttajakysely jäsenliitoille marraskuussa 2006 ja 2008

Maahanmuuttajien määrä SAK:n jäsenliitoissa

Liitto	Maahanmuuttajajäsenten määrä 2008	Maahanmuuttajajäsenten määrä 2006	%:a kokonaisjäsenmäärästä v.2006
Metallityöväen Liitto	3700	3 500	2,10
JHL	2664	2 780	1,25
PAM	3508	2 388	1,18
Rakennusliitto	1750	670	0,83
Kemianliitto		494	1,01
Puu- ja erityisalojen liitto	469	450	0,95
SEL	315	297	0,75
Muusikkojen liitto	242	270	8,11
PAU		227	0,71
AKT		200	0,39
Sähköalojen ammattiliitto	123	95	0,30
S. Merimies-Unioni	375	60	0,54
Viestintäalan ammattiliitto	74	51	0,21
IAU		25	0,69
Paperiliitto	22	22	0,05
Kaupalanalan Esimiesliitto	25	14	0,22
Rautatieläisten liitto		5	0,03
TeMe	40		
SLSY	10		
Yhteensä	13317	11 548	1,11

SAK ja maahanmuuttajat

- Tulevaisuuden voimavara ay-liikkeelle
  - Jäsenhankintakampanjoissa maahanmuuttajat kohderyhmänä, PAM ollut erityisen aktiivinen
- Maahanmuuttajajäsenet aktiivisia ay-jäseniä
- Paljon luottamushenkilöitä (luottamusmiehet, työsuojeluvaltuutetut
- Ei vielä liittojen hallinnossa, mutta liittokokouksissa ja mm. SAK:n edustajakokouksessa edustajina

SAK ja maahanmuuttajat

- Maahanmuuttoon liittyviä EU-projekteja:
  - Etmo: yhdessä toimiminen työpaikoilla
  - Petmo: maahanmuuttajien perehdyttäminen työpaikoilla
  - Infopiste Tallinnassa (2003-2008): tietoa suomalaisesta työelämästä Suomeen töihin tuleville
  - Nk. Bastun-projekti (2008-): tutkimusta, aineistoa, tietoa

SAK ja maahanmuuttajat

- Yhdenvertaisuusasiat tärkeitä työpaikalla
  - EU:n Yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuosi: työmarkkinajärjestöt, mm. Mahmoud, Mertsu ja Maija: yhdenvertaisuusopas työpaikoille
  - Yes-projekti/TEM (2009): yhdenvertaisuusopas tulossa
- Yhdenvertaisuuslakiuudistuksessa mukana
  - Esim. yhdenvertaisuussuunnitelmat kaikille työpaikoille

Maahanmuuttajien työllisyystilanne

- Työministeriön lopettamisen jälkeen TEM eikä sisäministeriö kokoaa tilastoja – tämän hetkisestä tilanteesta ei tarkkaa tietoa
- Viime vuoteen asti työllisyysaste laski tasaisesti, ollen alle 20 % v. 2007 (kalvo)
- Huomioitavaa: kaikki eivät mukana tilastoissa, monet ”suojatyössä”
  - Kuinka monta avoimilla työmarkkinoilla?
- Naiset työmarkkinoilla
  - V. 2004 maahanmuuttajanaisten työttömyys 32 %, maahanmuuttajamiesten 24 %
- Useita syitä:
  - Maahanmuuttajanaiset muuta väestöä useammin työvoiman ulkopuolella
  - Luku- ja kirjoitustaidottomuus (osa pakolaisista), osa hyvin korkeasti koulutettuja
  - Heikoin tilanne: Afganistan, Irak, Somalia, Iran, ent. Jugoslavia
  - Syitä: vähän työvoiman muuttoa, kielitaito, koulutus, asenteet, aikaisempi heikko työtilanne, suuret perheet (kotiäitejä)
- Muuta:
  - Esiintyy ihmiskauppaa
  - Muissa maissa kotitaloustyöntekijät hyvin huonossa asemassa (domestic work) – entä meillä?

Ulkomaalainen saa huonompaa palkkaa useimmilla aloilla

- Tilastokeskuksen selvitys 2009
- ulkomaalaisia palkansaajia työskenteli vuonna 2007 eniten konttori- ja tietokoneiden sekä radio-, televisio- ja tietoliikennevälineiden valmistuksen aloilla
- lukuisat palvelutehtävät työllistävät ulkomaalaisia
  - ammattina palkka-aineistossa on useimmiten siivooja, assistentti tai tietotekniikan suunnittelija ja ohjelmoija
  - ulkomaalaiset työllistyvät kaupoissa myyjinä, rakennuksilla rakennustyöntekijöinä ja hoitoalalla perus- ja lähihoitajina sekä sairaala- ja hoitoapulaisina.
  - Ulkomaalaisia linja-auton- ja raitiovaununkuljettajia on runsaasti erityisesti Uudellamaalla.

Ulkomaalainen saa huonompaa palkkaa useimmilla aloilla (Tilastokeskus)

- Lääkäreitä, siivoojia ja rakentajia palkkakuopassa
- Intialaiselle kolmanneksen enemmän, somalille kolmanneksen vähemmän
- Osa eroista voi johtua epäkohdista
  - ulkomaalaiset palkansaajat tekevät töitä harjoittelijan statuksella
  - ulkomaalaisten tekemä työ ei vastaa täysin hankittua koulutusta
  - ulkomaalaisten odotukset palkkaukseen liittyvissä asioissa saattavat poiketa suomalaisten ajatusmaailmasta
  - ulkomaalaiset tyytyvät suomalaisia pienempään palkkaa

Kelpaavatko koskaan? Jatkuvaa asennekasvatusta tarvitaan!

- Pakolaisavun Kim Remitz (HS): ”Jos maahanmuuttaja (pakolainen) ei ole töissä, hän on sosiaalipummi. Jos hän on töissä, hän vie työpaikan suomalaiselta”
- Lehti: Migrin edustaja kertoi, että kolmansista maista tulevilta maahanmuuttajilta tullut viisumianomuksia 1/3 edellistä vuotta vähemmän
  - Laman vaikutus
- Välittäjäfirmat odottavat aikoja parempia – nyt hiljaiseloa
  - Nyt pitäisi lainsäädäntö laittaa kuntoon. Kun nousukausi alkaa, työvoimaa välittävät firmat heräävät henkiin. Jolleivät lainsäädäntö ja pelisäännöt ole kunnossa, tulee paljon ongelmia!!
  - Maahanmuuttajia tarvitaan kipeästi muutamien vuosien kuluttua – nyt olisi vielä aikaa valmistautua tulevaan

Kiitos mielenkiinnosta!

- Lisätietoja www.sak.fi